

Tale ved/til : Faglig/politisk frokostmøte

Sted : Oslo

Dato : 25. april 1994

DEN POLITISK SITUASJON FORAN 1. MAI - ARBEIDET MED REVIDERT NASJONALBUDSJETT-1994

Før valget anbefalte vi folk å satse på stø kurs. Nå kan vi vise til at det rådet var godt.

Vi har tatt harde tak i den økonomiske politikken siden 1986, og vi har tatt dem sammen med fagbevegelsen. Det har gitt resultater. Det mest gledelige nå er situasjonen på arbeidsmarkedet. Omslaget kom i fjor.

Arbeidskraftundersøkelsene viser at sysselsettingen økte markert gjennom 1993 og inn i 1994. I 1. kvartal i år var det 21 000 flere sysselsatte personer enn ett år tidligere. Den såkalte AKU-ledigheten gikk ned med 12 000. Også ledighetstallene ved arbeidskontorene viser nedgang, og vi har nå godt håp om en klart lavere ledighet i 1994 enn vi våget å regne med i høst.

Arbeidsdirektoratet legger i dag fram ledighetstallene for april. Den registrerte ledigheten er nå lavere enn den var for to år siden. Ved utgangen av april var den i overkant av 108.000 ledige eller 5,1 prosent av arbeidsstyrken. Det er over 11.000 færre enn for et år siden. Om lag halvparten av nedgangen i ledigheten siste året har skjedd i aldersgruppene under 25 år. Her er ledigheten nesten 20 prosent lavere enn på samme tid i fjor.

Det er også nedgang i permitterte og delvis permitterte.

Dette betyr ikke at vi er fornøyd. Men jeg tror det er liten tvil om at vi er på god vei til å få til den nedgangen i

ledigheten vi satte oss fore både i partiprogrammet og i Langtidsprogramet.

Fagbevegelsen har gitt et betydelig bidrag til den positive utvikling vi nå er inne i. Kritikken mot den såkalte moderasjonslinja - som ikke minst er rettet mot LO - hører vi stadig sjeldnere om. Og det er ikke rart - denne kursen virker jo. Den har gitt lønsmottakerne bedret kjøpekraft, samtidig som den har gitt en klar bedring i bedriftenes konkurranseevne. Nå gir den høyere sysselsetting og lavere ledighet, slik vi ønsket.

Erfaringene viser at solidaritetsalternativet er det som gir svaret på de utfordringer Norge står overfor. En viktig del av dette alternativet var soldiaritetsmilliarden. Enkelte Høyrepolitikere har spurt hvorfor denne milliarder er så mye viktigere enn de mange andre milliardene på statsbudsjettet. Svaret er at denne milliarder er det ekstrabidraget de med gode inntekter og formuer skal gi til fellesskapet. Vi må alle ta tak, men de med best evne må ta større tak. Vi fikk alt i fjor flertall for den såkalte "kakseskatten" - økt arbeidsgiveravgift på de høyeste inntektene. Sammen med KrF og SV sikret vi i høst flertall for økt skatt på høyere formuer. Den konkrete utforming av dette kommer vi tilbake til nå i Revidert nasjonalbudsjett.

Det vi ikke er like fornøyd med er tempoet i arbeidet med å få vridd midler fra overføringer til mer aktive tiltak. Vi har fått til en god del, men det går for sent. Vi har forpliktet oss til å fremme nye forslag i forbindelse med 1995-budsjettet. Skal vi følge opp rådene fra Sysselsettingsutvalget, må vi klare 5 milliarder. Til nå har vi greid rundt 3 milliarder.

Situasjonen i norsk økonomi er bedre enn på lenge. Sist høst regnet vi fortsatt med at det var en risiko for økonomisk stagnasjon. Nå synes risikoen for det langt mindre.

Også internasjonalt er det lyspunkter. USA er inne i en pen vekst, og i Europa ser bunnen ut til å være passert, etter

det kraftigste og mest langvarige økonomiske tilbakeslaget i hele etterkrigstiden. Dette betyr langt fra at problemene er over. For Europa som helhet kan vi nok ikke regne med at ledigheten vil bli redusert før utover i 1995. Det er derfor all grunn til å følge videre opp det internasjonale samarbeidet om økt sysselsetting der den norske regjering har spilt en pådriverrolle.

Grunnlaget for oppgangen i norsk økonomi er lagt gjennom flere år. Vi har etter hvert fått et rentenivå som har ligget lavere enn hos de aller fleste av våre handelspartnere. I perioder med stor ustabilitet i europeiske valutamarkeder har krona vært stabil. Det viser at det er tillit til norsk økonomi.

Vi må følge opp den strategien det var bred enighet om i Sysselsettingsutvalget. Det trengs fortsatt bedringer i vår konkurranseevne. Vi har brukt statsbudsjettet svært aktivt en periode, og må nå gradvis greie å redusere underskuddene. Dette vil vi gjøre fordi vi ikke vil overlate regninger til framtidige generasjoner, og fordi gode statsfinanser er en forutsetning for å kunne bruke budsjettet aktivt for å stimulere økonomien også i framtiden når det er behov for det.

Lav inflasjon og god balanse i statsbudsjettet er verken spesielt sosialdemokratisk eller konservativt. Det er rett og slett en fornuftig politikk, og var jo noe selvsagt i 1950- og 1960-årene. Så dette er noe vi bør gjøre uavhengig av Maastricht-kriterier.

De positive utviklingstrekkene i norsk økonomi i disse dager er mange. Industriproduksjonen øker sterkt, for første gang på svært mange år. Det igangsettes flere boliger, etter flere år med nedgang. Det private forbruket øker. Bedriftenes investeringer er i ferd med å ta seg opp, etter flere år med svak utvikling. Inntektsoppgjørene er gjennomført på en ansvarlig og ryddig måte.

Finansmarkedene både i Norge og i utlandet har vært preget av litt uro de siste månedene, og en sammenhengende utvikling siden høsten 1992 med lavere renter er foreløpig brutt. I USA er pengepolitikken strammet til, med en viss renteoppgang som resultat. I Europa er det imidlertid grunn til å håpe på fortsatt rentenedgang gjennom 1994.

Vi må ikke bryte den gunstige utviklingen vi nå er inne i. Først og fremst må vi holde rentenivået lavt. For å kunne få til det må vi holde pris- og kostnadsveksten lav også når økonomien nå tar seg videre opp framover, og vi må følge opp arbeidet med å redusere budsjettunderskuddene.

Hittil i år har oljeprisen ligget lavere enn det vi baserte oss på under budsjettarbeidet i høst. Regjeringen legger opp arbeidet med Revidert nasjonalbudsjett 6. mai som en ordinær budsjettrevisjon. Siktemålet er at underskuddet på budsjettet ikke skal være høyere i 1994 enn i det budsjettet Stortinget vedtok like før jul. Da var tallet mellom 42 og 43 milliarder kroner. Det blir altså stø kurs.

Regjeringen drøfter nå begrensede justeringer i budsjettet for 1994. Vi er midt oppe i dette arbeidet, og jeg kan ikke gi dere det endelige bildet i dag. Kommunal- og arbeidsministeren som står for en stor del av den samlede offentlige innsatsen må nok inn og gi visse bidrag til å holde kontroll med utgiftene.

Når det nå er aktuelt med en viss justering i arbeidsmarkedstiltakene, er det fordi selve bedringen i arbeidsmarkedet gjør det mulig, mens det ville skape langt større problemer å endre de rammene kommunene har midt i budsjettåret. Tiltakene vil likevel ligge på et høyt nivå. De skal være en viktig del av vår samlede arbeidsmarkedspolitikk i tråd med solidaritetsalternativet.

Det legges ellers opp til en viss justering av enkelte andre utgiftsposter og til relativt beskjedne økninger av noen enkeltavgifter. Regjeringen vil også som jeg har vært inne

på følge opp forliket med Kristelig Folkeparti i høst om en viss økning i formuesskatten.

I forbindelse med Revidert fremmer vi også forslag om statlig medfinansiering av Avtalefestet Pensjon for 64-åringer i privat sektor, som det siste trinn i statlig medfinansiering av en reform som har spilt en viktig rolle i samarbeidet om inntektspolitikken.

Nå - foran 1. mai er det altså mye vi kan vise til - og være glade for - og som er frukter av et nært faglig politisk samarbeid.